

In de geest van Lucas Pieters Roodbaard

Visie en ontwerp openbare ruimte Veenklooster

Inhoudsopgave

1. Waarom een visie?	5	6. Ontwerp openbare ruimte	25
1.1 Aanleiding	5		
1.2 Mening van het dorp	5	7. Uitvoeringsprogramma	32
1.3 Leeswijzer	5	7.1 Openbare ruimte	32
		7.2 Overige aanbevelingen	33
2. Wat is er al te doen in Veenklooster?	6	Bijlagen	
2.1 Historie	6	Advies Rijksdienst voor het Cultureel	
2.2 Cultuurhistorische analyse	6	Erfgoed Veenklooster	36
2.3 Wat is er te beleven in Veenklooster?	6	Verslag dorpsbijeenkomst 24 maart	40
2.4 Hoe wordt het aanbod gepromoot?	8		
2.5 Veenklooster in de omgeving	9		
2.6 Wat willen andere overheden en partijen met Veenklooster?	9		
3. Wie komt er naar Veenklooster?	11		
3.1 Belevingswerelden	12		
3.2 Belevingswerelden in Veenklooster	13		
4. SWOT-analyse	14		
5. Verantwoorde groei	18		
5.1 Streven	18		
5.2 Visie	18		
5.3 Vertaling visie	24		

1. Waarom een visie?

1.1 Aanleiding

Sinds de zomer van 2010 heeft Veenklooster een rondweg. De kern van het dorp wordt hierdoor verkeerstechnisch ontlast. Dit was aanleiding voor de gemeente om na te denken over een upgradering van de openbare ruimte van Veenklooster. De gemeente vindt het van groot belang om de openbare ruimte zodanig in te richten dat het past bij de (toekomstige) functies van het dorp. Het uitdragen van de rijke cultuurhistorie van het dorp en het vormen van een prachtig 'decor' voor toeristen en recreanten zijn daarbij van groot belang. Om die reden heeft de gemeente ons dan ook gevraagd om een ontwerp voor de openbare ruimte vooraf te laten gaan door een visie op de toekomst van Veenklooster. Een visie op het gebied van recreatie en toerisme en het uitdragen van haar cultuurhistorie. Beide elementen, visie en ontwerp, komen in dit document aan de orde.

De gemeente heeft de doelstelling van het project als volgt verwoord:

Het beter op de kaart zetten van de cultuurhistorische en toeristisch-recreatieve functie van Veenklooster. Dit kan bereikt worden door het verbeteren van de fysieke leefomgeving, het creëren van een aantrekkelijke verblijfsruimte met de nadruk op ruimtelijke kwaliteit.

En door het terug laten komen van historische elementen in de fysieke omgeving.

De volgende uitgangspunten zijn hierbij van belang:

- Verbeteren van de fysieke leefomgeving
- Creëren van een aantrekkelijke verblijfsruimte
- Het terug laten komen historische elementen

Deze uitgangspunten vormen de basis voor de voorliggende visie en het bijbehorend ontwerp openbare ruimte. Wij beperken ons in deze visie niet tot de openbare ruimte in de zin van gronden in eigendom van de gemeente, maar focussen op het gebied dat door de bezoekers gezien kan worden als openbare ruimte.

1.2 Mening van het dorp

De inwoners van het dorp zijn nadrukkelijk betrokken geweest bij het proces van totstandkoming van dit rapport. Naast een wandeling door Veenklooster met vertegenwoordigers van de 'werkgroep Veenklooster' bij de start van het project hebben nog twee contactmomenten plaatsgevonden.

Tijdens de eerste brainstorm is de werkgroep gevraagd naar hun mening over de ontwikkeling van toerisme en de upgradering van de openbare ruimte. Tijdens een tweede bijeenkomst is de conceptvisie en het conceptontwerp openbare ruimte gepresenteerd aan een grote groep bewoners (opkomst ongeveer 25 personen). Een verslag van deze bijeenkomst is terug te vinden in de bijlage.

1.3 Leeswijzer

Als vertrekpunt is in hoofdstuk 2 het 'aanbod van Veenklooster' in kaart gebracht. De 'vraag naar Veenklooster', ofwel wie zijn geïnteresseerd in Veenklooster behandelen we in hoofdstuk 3. In Hoofdstuk 4 komen de sterke punten, de zwakke punten, de kansen en bedreigingen voor toeristisch en cultuurhistorisch Veenklooster bij elkaar in de sterkte zwakte analyse. Hoofdstuk 5 vormt de (toekomst)visie voor Veenklooster en Hoofdstuk 6 is de uitwerking daarvan in een ontwerp openbare ruimte. Als laatste gaat hoofdstuk 7 in op de kostenraming van de deelprojecten en de overige aanbevelingen.

2. Wat is er al te doen in Veenklooster?

2.1 Historie

In tegenstelling tot de meeste Friese dorpen, heeft Veenklooster geen kerk. Het ontstaan van het dorp hangt samen met de stichting van een Klooster. In de 13e eeuw hebben de premonstratenzers het vrouwenklooster De Olijfberg gesticht. Over het klooster is weinig bekend. Het klooster heeft dienst gedaan tot 1579. Toen werd het klooster zoals alle kerkelijke bezittingen, tijdens de reformatie, geconfisqueerd en eigendom van de Staten van Friesland. In 1644 kwam het, inclusief de landerijen in bezit kwam van de familie Van Fogelsangh. In de eeuwen daarna zijn de gebouwen herhaaldelijk verbouwd tot het huidige Fogelsanghstate.

Veenklooster is een echt monumentaal brinkdorp met een authentiek karakter. Er zijn maar liefst 26 rijksmonumenten in het dorpje met slechts 110 inwoners. Een groot deel van de monumenten betreft gebouwen op het landgoed Fogelsanghstate. Vanwege het grote aantal rijksmonumenten en de historische waarde, heeft het dorp de status van beschermd dorpsgezicht. De woningen in het dorp waren vroeger in gebruik als ambachtshuizen, er waren bijvoorbeeld drie bakkers in het dorp. Achter veel van de woningen gaan dus interessante verhalen schuil, maar deze verhalen zijn echter alleen bij de dorpingen bekend.

2.2 Cultuurhistorische analyse

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft in het kader van de op te stellen visie een advies uitgebracht over Veenklooster. De RCE geeft advies over de volgende gebieden: stedenbouwkundig/landschappelijk, karakteristieke bebouwing, openbare ruimte, archeologie en cultuurtoerisme. Het advies richt zich op het versterken van het karakter van Veenklooster en gaat onder meer over behoud van de lanenstructuur, eenheid in inrichting van bestrating en meubilair, herstellen historische elementen (opvaart en zwaairom) en het stimuleren van (kleinschalig) cultuurtoerisme.

Het advies van RCE is verwerkt in de visie en het ontwerp van de openbare ruimte. In bijlage 1 van dit rapport is het advies opgenomen.

2.3 Wat is er te beleven in Veenklooster?

Fogelsanghstate

Fogelsanghstate is de bekendste bezienswaardigheid van Veenklooster. De state is al eeuwen in particuliere handen en vererfde steeds binnen dezelfde familie. Het is nu eigendom van Kyra Livia baronesse van Harinxma thoe Slooten.

Het vruchtgebruik van het huis is ondergebracht in de “Stichting Fogelsangh State”. Naast Fogelsangh State, dat een museale functie heeft, heeft het dorp nog diverse andere interessante attracties en bezienswaardigheden voor toeristen.

Veenkloosterbos

Rondom de state ligt een groot wandelpark, het Veenkloosterbos. Het park is in de 19e eeuw aangelegd door de bekende tuinarchitect Lucas Roodbaard. Het is een landschapspark met een afwisselend parkachtig en bosachtig karakter. Er is een grote vijverpartij, maar ook een heuvel met theekepel, een ijskelder, een kluisenarij en een hertenkamp. Het bos trekt jaarlijks vele bezoekers, waaronder veel kinderen. Ondanks de aantrekkingskracht van het bos, zijn er weinig speelmogelijkheden. Vroeger was er een speeltuin bij de openbare parkeerplaats in het dorp.

Galeries en theeschenkerijen

Galerie Noordvleugel is in het voormalige koetshuis van Fogelsanghstate gevestigd. Naast galerie is dit tevens een theeschenkerij. Er is een doorlopende expositie van tien kunst-schilders uit het noorden te zien. Daarnaast is er een grote verzameling serviesgoed te zien. Een tweede galerie is Galerie De Kuiperij. Dit

is een galerie voor hedendaagse realistische kunst met wisselende thema-exposities.

Ook Het Lytse Slot, het buitenhuis nabij Fogelsanghstate, biedt exposities, maar ook een droogbloemententoonstelling en een theeschenkerij.

Landbouwmuseum De Brink

Aan de Brink in het dorp is Landbouwmuseum De Brink gevestigd. Het Landbouwmuseum heeft een uitgebreide verzameling oude landbouwwerktuigen en gereedschappen. Het biedt een beeld van het leven op het platteland tussen 1850-1950. Men kan zien hoe de boer en boerin in die periode werkten en welke technologische ontwikkelingen hun intrede deden. Het museum biedt ook ruimte voor groepsbijeenkomsten, zoals familiedagen en personeelsfeestjes.

Lunchcafé

Op doordeweekse dagen kan men bij het Lunchcafé terecht, gevestigd in de voormalige Ringo bar. Het lunchcafé is onderdeel van dagbesteding De Swaen. Cliënten van De Swaen werken in het lunchcafé, maar ook in het Veenkloosterbos. De inwoners van Veenklooster zien mogelijkheden voor verdere uitbreiding van de taken van de dagbesteding. Overigens is de Swaen ('s avonds) op donderdag tot en met zondag een 'gewoon' café.

Molenrad Bed & Breakfast

In het dorp kan tevens overnacht worden, bij Molenrad Bed & Breakfast. Dit is een kleine logies-accommodatie in het dorp. Andere overnachtingsmogelijkheden zijn er niet.

Evenementen

Jaarlijks worden tijdens Pinkster de Zendingsfeesten Veenklooster georganiseerd. Een weekend lang komen duizenden mensen naar Veenklooster voor de Zendingsfeesten (bron:www.zendingsfeest.nl). Hoogtepunt is de 'dienst te Velde' in het Veenkloosterbos. Verder staat een volkszangavond op het programma, net als optredens van gospelbands, diverse christelijke kunstenaars, standhouders van christelijke organisaties en nazorg. Tijdens het evenement kan ook op het evenemententerrein overnacht worden.

Rond de kerstdagen is in Veenklooster een aantal jaren een kerstkuier georganiseerd. Dit is geen jaarlijks terugkerend evenement.

Enkele jaren geleden is in Veenklooster in het bos een openluchttheater georganiseerd. Ook is er op de brink een modeshow van oude klederdrachten geweest. Een groot deel van de inwoners werkte mee aan deze modeshow.

2.4 Hoe wordt het aanbod gepromoot?

De ondernemers hebben een gezamenlijke folder, maar verder wordt er erg weinig aan de toeristische promotie gedaan. Ook verder wordt er weinig samengewerkt tussen de ondernemers. Dit merkt men aan de beperkte bezoekersaantallen in het dorp. In het dorp staan verschillende informatiepanelen, welke niet allemaal goed leesbaar meer zijn. Daarnaast wordt bij het parkeerterrein geen informatie over de bezienswaardigheden gegeven.

Een aantal jaren geleden had het dorp een eigen informatiecentrum annex archeologisch steunpunt, maar dit is gestopt vanwege de terugloop in informatieaanvragen en de toename van de digitale promotiemogelijkheden. Desondanks is er geen gezamenlijke website van het dorp Veenklooster.

2.5 Veenklooster in de omgeving

Het dorp ligt in een zeer afwisselend landschap: een zandgebied met weilanden en omgeven door elzensingels en houtwallen. Naast de rijke flora en fauna zijn er in het landschap veel Pingoruïnes¹ uit de ijstijd te vinden. Het landschap is onderdeel van het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden. Veenklooster is verankerd in dit landschap.

In de omgeving zijn veelal kleinschalige toeristische voorzieningen als attracties en accommodaties. In het Nationaal Landschap zijn activiteiten als fietsen, wandelen, paardrijden en in mindere mate watersport in trek. Er zijn diverse routenetwerken gerealiseerd, zoals het fietsknooppuntensysteem, het netwerk van historische wandelpaden en aan een netwerk van men- en ruiterroutes wordt gewerkt. Veenklooster maakt deel uit van al deze netwerken. Daarnaast zijn zowel het Landbouwmuseum als Fogelsanghstate aangesloten bij Markant Friesland, het samenwerkingsverband tussen musea in Noordoost Fryslân.

In de nabije omgeving zijn een aantal grotere plaatsen als Kollum en Buitenpost. Ook het Nationaal Park Lauwersmeer ligt redelijk nabij Veenklooster. Veel van de voorzieningen in de omgeving richten zich op vergelijkbare doelgroepen als Veenklooster. Dit kan concurrerend werken, maar biedt ook kansen voor samenwerking om elkaar te versterken.

2.6 Wat willen andere overheden en partijen met Veenklooster?

In diverse visies en beleidsnota's van de gemeente Kollumerland c.a., samenwerkingsverbanden met de omliggende gemeenten, maar ook provincie Fryslân wordt Veenklooster aangeduid als een dorp met een uniek cultuurhistorisch karakter. Uitgangspunt is dat dit karakter behouden moet blijven en verder benut kan worden, met name voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Het gaat dan om kleinschalige, kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingen, zowel voor vermaak als overnachten. Voor beide ziet men ruimte in Veenklooster. Het benutten van de cultuurhistorie van Veenklooster is hierbij speerpunt.

---

¹ Pingoruïne: een poel ontstaan door het smeltende water aan het eind van de ijstijd.

In de Ontwerpstructuurvisie Buitengebied Dantumadiel & Kollumerland c.a. 2010-2020 wordt Veenklooster aangeduid als locatie om extensieve recreatie te bevorderen. Fogelsanghstate en het Landbouwmuseum zijn daarbij de toeristisch-recreatieve trekpleisters waar fiets- en wandelpaden en andere recreatieve voorzieningen in het buitengebied bij kunnen aansluiten.

Qua activiteiten ziet de gemeente (Kollumerland met hóórizón! – notitie Recreatie en Toerisme) mogelijkheden voor evenementen in de sfeer van een rijtuigendag, oldtimerdag of brinkavond.

In het document 'Zwaech, kansen voor versterking van de kwaliteit van het dorpslint' van Atelier Fryslân, dat op eigen initiatief voor de gemeente Kollumerland is opgesteld, worden voorstellen gedaan om de kwaliteit van het dorpslint Veenklooster-Kollumerzwaag-Zwaagwesteinde te versterken.

Bureau Noordpeil doet momenteel, mede gefinancierd door de gemeente, onderzoek naar het werk van landschapsarchitect Roodbaard, waaronder het Veenkloosterbos bij Fogelsanghstate. Hiermee wil men de cultuurhistorische en architectonische waarden van

de landgoederen en het omringende landschap verbeelden, waardoor ze (weer) tot leven komen.

Ook wat betreft het groen in het dorp, wil de gemeente het karakter van Veenklooster behouden. In het Groenstructuurplan Kollumerland wordt het patroon van eikenlanen als drager voor de groenstructuur genoemd. Renovatie van deze historische lanen is van groot belang voor de groenstructuur van Veenklooster. Verder hebben de beplantingen op en rond de nieuwere voorzieningen in het dorp (tennisbaan, parkeerterrein) meer aandacht nodig.

Het Sociaal-Economisch Masterplan – Netwerk Noordoost, over wonen en werken in Noordoost Fryslân benoemt Veenklooster als mogelijk voorbeeldproject voor specifieke woonmilieus. Het ontwikkelen van het dorp Veenklooster tot 'living history village' kan een dergelijk project zijn. Hierin worden initiatieven rond musea, galeries, het bos, Fogelsang State, Lytse Slot en het Landbouwmuseum gebundeld.

3. Wie komt er naar Veenklooster?

De huidige bezoeker van Veenklooster kan getypeerd worden als iemand die in cultuur-historie geïnteresseerd is en specifiek voor de bezienswaardigheden van Veenklooster komt. Vaak gaat het om de iets oudere bezoeker.

Dit is een vrij beperkte bezoekersgroep. De inwoners van het dorp willen de huidige doelgroep graag verbreden. Men is van mening dat Veenklooster ook voldoende te bieden heeft voor andere doelgroepen.

Het is daarvoor van belang welk 'type' bezoekers Veenklooster ook aantrekkelijk zullen vinden.

'De' toerist of bezoeker bestaat niet. Ieder individu heeft eigen interesses, die ook weer kunnen wisselen al naar gelang de wensen en behoeften van dat moment. De Recron2 heeft op basis van levensstijlkenmerken een vijftal typeringen van de Nederlandse toerist ontwikkeld. Dit worden belevingswerelden genoemd.

3.1 Belevingswerelden

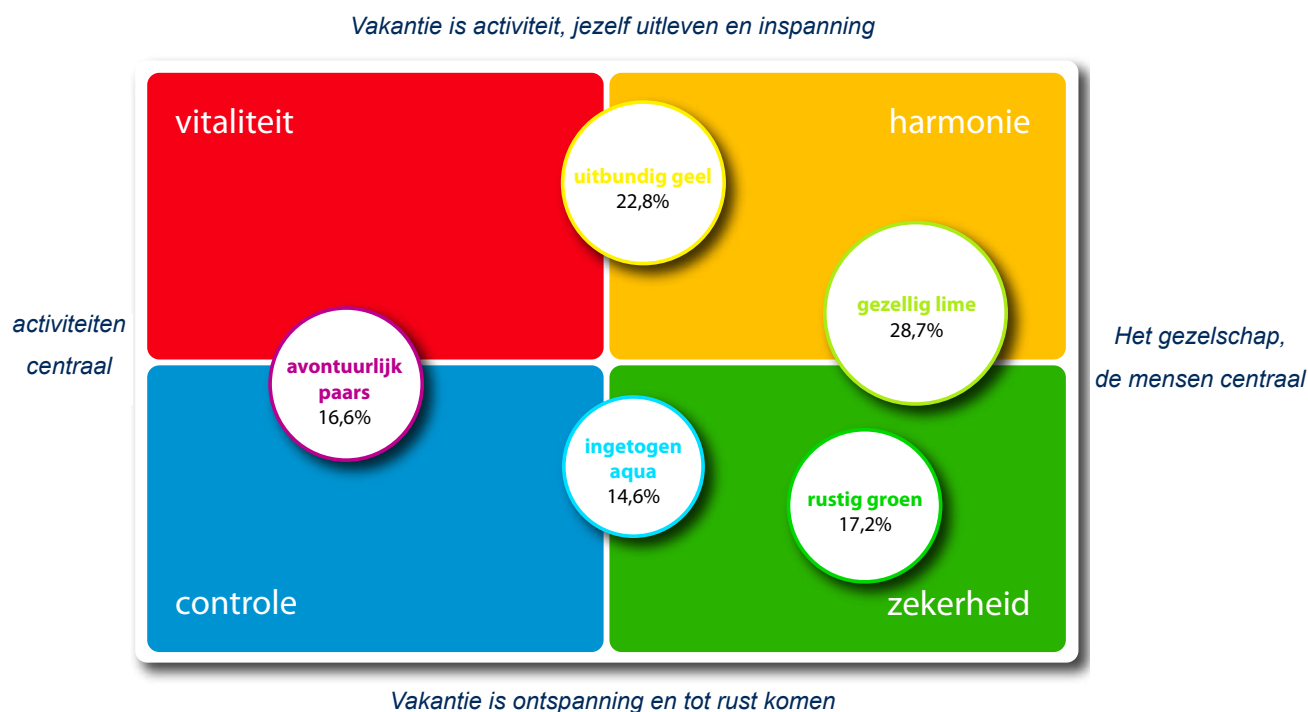
Onderstaand geven we de vijf belevingswerelden kort weer. Op basis van deze indeling kan geanalyseerd worden welke toerist het beste bij Veenklooster past en of dit de toerist is die Veenklooster wil aantrekken. Daarnaast biedt de typologie ook handvaten om te bepalen wat de wensen van deze toeristen zijn en hoe het dorp daarop in kan spelen: hoe kan men deze groepen bereiken.

Uitbundig Geel:

deze toerist is spontaan, gezellig en sociaal. De vakantie moet actief, sportief, gezellig en verrassend zijn, maar niet in het extreme. Contact met anderen is belangrijk. Men maakt uitstapjes naar locaties waar voor iedereen wat te doen is. Dit is een grote groep in Nederland.

Gezellig Lime:

ook deze groep houdt van gezelligheid en sportiviteit, maar is iets rustiger. Aandacht voor het gezin is belangrijk tijdens de vakantie. Vakantie is voor deze toeristen lekker vrij zijn, rust en ontspanning en even ontsnappen aan de dagelijkse verplichtingen. Men moet wel op de kosten letten. De 'gezellig lime' toerist is erg geïntereerd op de accommodatie waar men verblijft.

Rustig Groen:

de rustig groene toerist wil tijdens de vakantie vooral doen waar hij of zij zin in heeft, rust nemen in de eigen omgeving en even niets aan het hoofd hebben. Deze toerist heeft geen bijzondere wensen, men vindt het gewone en herkenbare fijn en vertrouwd. Vakantie in eigen land is favoriet. Kleinschalige attracties en bezienswaardigheden zijn favoriet.

Ingetogen Aqua:

deze groep bestaat uit veel, maar niet alleen, empty nesters. Men is rustig en ruimdenkend en heeft tijd voor eigen hobby's en interesses. Een vakantie is bij voorkeur rustig, maar inspirerend. Men gaat graag meerdere keren in Nederland op pad, buiten de vakantie-periodes. Men onderneemt vooral culturele en sportieve activiteiten als fietsen, wandelen en nordic walking.

Avontuurlijk Paars:

de avontuurlijk paarse toerist wil tijdens de vakantie graag iets nieuws beleven of ontdekken. Men is op zoek naar een bijzondere ervaring. Dat kan zowel actief en sportief zijn of juist luxe en exclusief. Deze groep omvat zowel jongeren die op zoek zijn naar extreme activiteiten als toeristen die juist op zoek zijn naar exclusievere, unieke ervaringen. Men is vooral gericht op individuele activiteiten.

3.2 Belevingswerelden in Veenklooster

Welke van deze belevingswerelden zal Veenklooster aanspreken? Om goed in te kunnen spelen op een bepaald deel van de markt, is het belangrijk om duidelijk in te zetten op een afgebakende doelgroep. Bij de activiteiten en bezienswaardigheden die in Veenklooster worden aangeboden, passen de belevingswerelden Ingetogen Aqua en Avontuurlijk Paars. Dit zijn de groepen die geïnteresseerd zijn in culturele activiteiten en niet houden van massaliteit en grote, commerciële toeristentrekkers. Zij zijn geïnteresseerd in unieke ervaringen en belevingen. Het zijn twee snelgroeiende groepen. Dit komt mede door onze vergrijzende en steeds beter opgeleide samenleving.

Door de huidige doelgroep te verbreden naar de belevingswerelden Ingetogen Aqua en Avontuurlijk Paars wordt een grote(re) groep potentiële bezoekers aangesproken. Om deze potentiële bezoekers daadwerkelijk naar Veenklooster te laten komen, zal de promotie afgestemd moeten worden op deze belevingswerelden, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een goede website.

Ook ter plaatse zal hetgeen Veenklooster te bieden heeft, zo aangeboden moeten worden dat het aantrekkelijk is voor deze doelgroepen. Op het gebied van informatievoorziening kan dit bijvoorbeeld met het gebruik van QR-codes. Hiermee wordt een jongere doelgroep aangesproken die op interactieve wijze meer wil weten over de historie van Veenklooster.

4. SWOT-analyse

Op basis van de inventarisatie en de bijeenkomst met de werkgroep Veenklooster kan een overzicht gemaakt worden van de sterke en zwakke punten van Veenklooster en de kansen en bedreigingen die daarop van invloed zijn: de SWOT-analyse.

Het onderstaande overzicht geeft inzicht in de zaken waaraan in de toekomst prioriteit moet worden gegeven: sterke punten verder uitbouwen, zwakke punten oplossen, kansen benutten en rekening houden met bedreigingen. Op basis hiervan worden de visie en ontwikkelingslijnen geformuleerd.

De sterke en zwakke punten geven de onderscheidende aspecten van Veenklooster weer. De externe invloeden worden samengevat bij de kansen en bedreigingen. We maken onderscheid tussen punten die van belang zijn voor het stimuleren van het toerisme en de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving.

Sterke punten	Zwakke punten
<p>Toeristisch:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Fogelsanghstate + Historische bebouwing + Authentiek karakter + Veel verhalen over/geschiedenis van het dorp + Interessant voor specifieke doelgroep: liefhebbers cultuurhistorie + Veenkloosterbos ook aantrekkelijk voor gezinnen met kinderen + Zorgcafé 	<p>Toeristisch:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligging in periferie (geen aantrekkingskracht op buitenlandse toerist) - Verhalen Veenklooster worden nauwelijks verteld - Weinig promotie - Kwaliteit informatievoorziening - Kwaliteit/actualiteit aanbod - Toeristische ontvangst (parkeerplaats) niet aantrekkelijk - Kwaliteit tennisbaan
<p>Openbare ruimte:</p> <p>Dorpsstructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> + Authentieke structuur is nog aanwezig en goed herkenbaar (zie cultuurhistorische analyse) + Vanuit het dorp is het achterliggende landschap goed te ervaren + Nieuwe rondweg heeft een onderscheidend karakter waardoor historische structuur van het dorp herkenbaar blijft + Fraaie architectuur van Fogelsanghstate en Lytse Slot, maar ook van de woonbebouwing in het dorp 	<p>Openbare ruimte:</p> <p>Dorpsstructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voormalige opvaart met zwaikom is niet meer herkenbaar
<p>Beplanting</p> <ul style="list-style-type: none"> + Fraaie lanen met oude eikenbomen in aansluiting op het authentieke karakter van het dorp + Bij de woningen plaatselijk grote knotlinden + Midden in het dorp een mooie grote brink, bestaande uit gras met oude bomen + Wegbermen hebben een authentiek karakter bestaande uit bomen in gras 	<p>Beplanting</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plaatselijk gaten in de laanbeplanting - Plaatselijk aanrijschade aan de bomen - Beplanting rondom de tennisbaan heeft geen duidelijke structuur en maakt een verwaarloosde indruk - Leilinden in het dorp zijn minder passend in het authentieke dorpsbeeld

Sterke punten

Infrastructuur

- + Groot openbaar parkeerterrein voorziet in de behoefte
- + Door de aanleg van de rondweg gaan er nu, naast het doorgaande verkeer, ook minder brommers door het dorp

Verharding

- + Deel van de Kleasterwei bestaat uit gebakken klinkers, dit sluit goed aan bij het karakter van het dorp

Zwakke punten

Wegprofiel en indeling

- Doorgaande karakter van de wegen door het dorp (Kleasterwei en Cecilialoane) past niet meer bij de huidige functie van deze wegen
- Door wegverbreding grenst het asfalt soms vrijwel tegen de stam van de bomen
- Wegprofiel ligt plaatselijk erg tonrond, wat, met name bij gladheid, als onveilig wordt ervaren
- Relatief grote kruisingsvlak Cecilialoane- Kleasterwei, wordt als minder passend ervaren
- Steile drempels op verhoogde kruisingsvlak Kleasterwei- Keningswei-Mûntsewei die, als gevolg hiervan, ook stuk gereden worden
- Rondweg is niet landschappelijk ingepast
- Grote openbare parkeerterrein is niet landschappelijk ingepast

Verharding

- Kleasterwei en Cecilialoane hebben deels een slechte asfaltverharding die niet past in de sfeer van het dorp en bij het karakter (dorpsstraat) van de weg
- Ontsluitingspad over de Brink is onverhard en er zijn plaatselijk kuilen aanwezig. Het gevolg is dat het pad steeds breder wordt, wat ten koste gaat van het groene karakter van de Brink

Terreinmeubilair

- Geen eenduidig beeld van banken, papierbakken, informatieborden en bewegwijzering, waardoor er een rommelig beeld ontstaat
- Langs zuidkant van de Brink is geen eenduidige afscheiding aanwezig
- Huidige verlichtingsarmaturen passen minder goed in het authentieke karakter van het dorp
- Hekwerken bij de openbare parkeerplaats passen niet in de sfeer van het dorp

Sterk: herkenbare authentieke structuur

Sterk: ervaren van het achterliggende landschap

Sterk: fraaie architectuur van woonbebouwing

Kansen

Toeristisch:

- √ Verhalen vertellen
- √ Zorg
- √ Lunchcafé als entree, infopunt, evt. overnachtingen, centrale plek in het dorp
- √ Uitbreiden (karakteristieke) verblijfsaccommodaties
- √ Culturele evenementen zoals openluchttheater, muziekfestival
- √ Speelvoorzieningen voor jong en oud: tennisbaan potentiële locatie
- √ Groei van de belevingswerelden Ingetogen Aqua en Avontuurlijk Paars
- √ Aandacht voor Veenklooster in beleid overheden

Bedreigingen

Toeristisch:

- ! Concurrentie van cultuurhistorisch aanbod in omgeving
- ! Toename van toeristen kan leiden tot ontstaan museum-dorp
- ! Toeristisch aanbod van Veenklooster staat 'stil in de tijd'. Risico bestaat dat interesse in het huidige toeristisch aanbod van Veenklooster vermindert

Sterk: grote knotlinden

Sterk: gebakken klinkers passend bij karakter Veenklooster

Sterk: fraaie lanen versterken authentiek karakter

Zwak: gaten in laanbeplanting

Zwak: aanrijshade aan bomen

Zwak: verwaarloosde beplanting bij tennisbaan

Zwak: geen eenduidig beeld qua bewegwijzering

Zwak: slechte landschappelijke inpassing parkeerterrein

Zwak: geen eenduidig beeld in straatmeubilair

Zwak: door asfalt ontstaat het karakter van een doorgaande weg

5. Verantwoorde groei

5.1 Streven

Veenklooster wil op toeristisch vlak vooruit. We verwoorden het streven als: verantwoorde groei van toerisme. En wat bedoelen we dan precies met verantwoord?

- Versterken van het huidig (historisch) karakter. Dat wil zeggen een streven naar groei vanuit het bestaande karakter van Veenklooster. We gaan voor (toeristische) ontwikkelingen die bijdragen aan het bestaande karakter en de kwaliteiten van Veenklooster!
- Extra toerisme is het streven. Niet in hinderlijke vorm (massatoerisme) maar passend bij de schaal van Veenklooster

En hoe kan Veenklooster deze verantwoorde groei dan gaan realiseren? In paragraaf 5.2 gaan we in op de 'lijnen' waarlangs Veenklooster zich verder kan ontwikkelen op het terrein van cultuurhistorie en toerisme. Vervolgens is het mede aan de individuele 'toeristische spelers' om van Veenklooster een toeristisch succes te maken.

Verschillende onderdelen van deze visie zijn verwerkt in het ontwerp openbare ruimte (Hoofdstuk 6). Diverse andere zaken hebben niet direct betrekking op de openbare ruimte.

De verantwoordelijkheid om ook met deze aspecten aan de slag te gaan ligt niet per definitie bij de overheid.

In verschillende gevallen ligt deze verantwoordelijkheid bij de inwoners en de ondernemers, of geldt een gezamenlijke verantwoordelijkheid (dorp en overheid).

5.2 Visie

Veenklooster is al een bijzonder dorp, maar door de herinrichting komen de unieke cultuurhistorische kwaliteiten van het dorp nog sterker naar voren. Bezoekers worden op uitnodigende manier ontvangen en vervolgens uitgedaagd om het verhaal van Veenklooster mee te maken! Sterker nog, ze kunnen er niet meer onderuit en beleven Veenklooster! De toeristische en cultuurhistorische 'attracties' van het dorp staan in de 'schijnwerpers' en bieden de bezoeker een bijzondere ervaring. Samen met enkele (innovatieve) uitbreidingen van het (toeristisch) aanbod en een beter georganiseerde promotie van het dorp zorgt het vernieuwde 'decor' voor een verantwoorde groei van de bezoekersstroom.

Aan de hand van de volgende 'lijnen' kan Veenklooster zich verder ontwikkelen.

Van achterkant naar entree

Via de nieuwe rondweg ontvangt Veenklooster haar bezoekers straks op het nieuw ingerichte parkeerterrein. Dit voelt voor de bezoeker als een aantrekkelijke, warme, veilige, groene en informatieve ontvangst. Deze plek vormt het startpunt van een bezoek aan Veenklooster.

Het gevoel van een welkome entree kan verder worden versterkt wanneer de achterkant van de huidige horecagelegenheid verandert naar een 'tweede voorkant'. Bijvoorbeeld een zithoek/terras gecombineerd met enkele speeltoestellen op de rand van het parkeerterrein kunnen zorgen voor mensen en vertier. Dat versterkt het gevoel van een warm welkom in Veenklooster.

Dit motto geldt ook voor het terrein rondom de tennisbaan. Voor veel bezoekers is dit terrein de eerste kennismaking met Veenklooster. Om die reden stellen wij een upgrading van deze locatie voor. Naast het terugbrengen van de historie (visueel terug laten komen van de oude zwaikom voor schepen), kan het terrein mogelijk een meer multifunctioneel karakter krijgen. Wij zien meer mogelijkheden voor het terrein dan alleen tennissen.

Het kan tevens geschikt worden gemaakt voor andere sporten (voetbal, basketbal, etc.) en er kunnen enkele speeltoestellen voor jong en oud worden toegevoegd. Ook de 'kantine' kan worden meegenomen in de upgrading. Dit alles kan uiteraard alleen in overleg met Lawn Tennisclub Veenklooster vorm worden gegeven.

Van standaard inrichting naar historisch besef

Veenklooster beschikt over een rijke (cultuur) historische geschiedenis. Bij de upgrading van de openbare ruimte vormt het terugbrengen van de 'oude of historische sfeer' (in een nieuw jasje) een belangrijke rol. Dit uit zich o.a. in de keuze voor bestrating, straatmeubilair, informatievoorziening en beplanting.

Van gescheiden naar samen

Bij de herinrichting van de openbare ruimte in Veenklooster vormt het principe van shared space het uitgangspunt. Het scheiden van auto-, fiets- en wandelverkeer is dan ook niet langer nodig binnen de kom Veenklooster. Om die reden verliest het huidige vrijliggende fietspad langs de Kleasterwei dan ook haar functie.

Met betrekking tot fietsen in en rond Veenklooster stellen wij nog het volgende voor:

- geen vrijliggend fietspad realiseren langs de Mûntsewei (dit om fietsen op de rondweg niet verder te stimuleren)
- onderzoeken of fietsen op rondweg verboden kan worden
- route van het fietsknooppuntensysteem te verleggen, niet langer over de Brink richting Mûntsewei, maar over Kleasterwei (langs Fogelsanghstate) naar kruispunt Kleasterwei/Keningswei (knooppunt).

 Toeristische routing

 Route autoverkeer

 Bijzonder gebouw en/of functie

 Bijzonder groenelement en/of relatie met landschap

 Parkeren en Informatie

Van losse elementen naar routing

We spreken niet langer van allerlei losse bezienswaardigheden in Veenklooster, maar gaan voor één product: Veenklooster. We leggen vanaf het parkeerterrein de spreekwoordelijke 'rode loper' uit, die de gasten bijna automatisch langs alle schatten van Veenklooster leidt. Een verbeterde toegankelijkheid van alle schatten draagt hieraan bij.

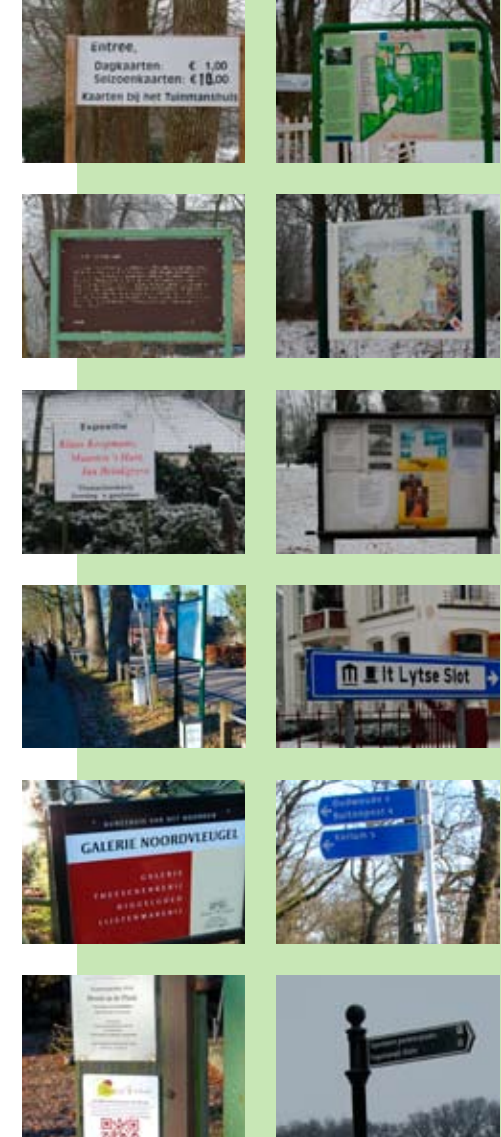
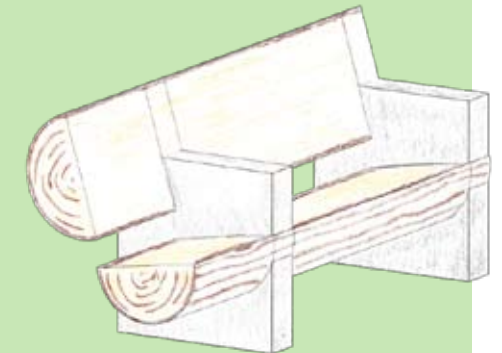
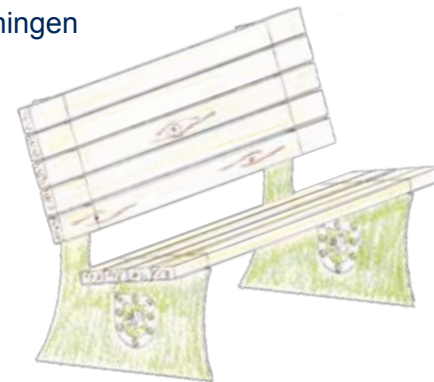
Van onbekende anekdotes naar het verhaal van Veenklooster

Langs deze 'rode loper' loopt de bezoeker langs diverse panden of plekken waar een onbekend verhaal achter schuilt. Zo kende het dorp vroeger maar liefst twee bakkers, een slager, een smederij, etc. Daar is nu niets van terug te zien. Ook het verhaal van Lucas Pieters Roodbaard kan een nietsvermoedende bezoeker nu nog ontgaan, maar straks niet meer. Er zijn verschillende mogelijkheden om dit soort elementen terug te laten komen, of verhalen openbaar te maken. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van fysieke elementen (bordjes op gevel, informatiepanelen), maar ook aan de hand van dorpsgidsen en rondleidingen. Daarnaast zijn er innovatieve toepassingen beschikbaar waarmee het verhaal van Veenklooster onderweg kan worden verteld. Mooie methodes hiervoor zijn audiotours en QR-codes.

Van ratjetoe naar uniformiteit

In de huidige situatie vindt de bezoeker op diverse plekken in en rond Veenklooster informatiepanelen en vormen van bewegwijzering. De panelen en borden verschillen in uiterlijk en passen niet bij elkaar. Hetzelfde geldt voor het aanwezige straatmeubilair. Wij willen toe naar een grote mate van uniformiteit in dit aanbod. Dit begint bij de centrale parkeerplaats (overzichtskaart, bewegwijzering, straatmeubilair, etc.) en komt in dezelfde herkenbare vormen terug in de rest van Veenklooster. Voor informatievoorziening geldt dat de vorm waarin het gepresenteerd wordt uniform is. Inhoudelijk is er volop ruimte om een 'eigen' invulling te geven.

Behalve voor informatiepanelen en bewegwijzering geldt dit ook voor de rustvoorzieningen in Veenklooster. Op de Brink vindt een initiatief plaats om nieuwe bankjes te plaatsen gemaakt uit hout van oude eiken bomen uit Veenklooster. We stellen voor deze uitgangspunten ook te hanteren op andere locaties in Veenklooster waar nieuwe rustvoorzieningen worden gecreëerd.

Van eventjes naar wat langer

We streven ernaar dat de gasten in de toekomst gemiddeld meer tijd in Veenklooster verblijven. Het beter aan elkaar koppelen van het bestaande aanbod draagt hier al in belangrijke mate aan bij (van losse elementen naar routing). Maar ook aanvullingen op het huidige aanbod kunnen zorgen voor verlenging van de verblijfsduur. Het verder versterken van het kunstaanbod of toevoegingen in (cultuur)historische zin (combinatie oudheidkamer Kollumerland in een nieuw concept) zijn interessante voorbeelden.

Daarnaast zien wij mogelijkheden voor kleinschalige uitbreiding van het aanbod van verblijfsaccommodaties. De vraag naar karakteristieke, kleinschalige overnachtingsmogelijkheden is groot, zeker bij de (potentiële) doelgroep die past bij Veenklooster (ingetogen aqua en avontuurlijk paars). Enkele karakteristieke locaties in Veenklooster lenen zich goed voor een dergelijk concept.

Van rustig naar gezellig

Op de vraag 'hoe is het in Veenklooster' komt wel eens het antwoord: rustig. We willen toe naar het antwoord: gezellig! Dit betekent een toename van het bezoek aan Veenklooster, zonder dat het zorgt voor overlast voor de bewoners.

Naast eerder genoemde maatregelen kan het organiseren van extra activiteiten of evenementen hieraan bijdragen. Voor het organiseren en afstemmen van diverse initiatieven is het van belang dat één partij hierin het voortouw neemt. Mogelijk kan de werkgroep/platform Veenklooster hier een rol in spelen.

Van dagbesteding naar volop meedoen

Naast toerisme is zorg een kansrijke tak voor Veenklooster. De cliënten van het prachtige concept lunchcafé, zijn eveneens werkzaam in het Veenkloosterbos voor groenonderhoud. Wij zien kansen in het dorp om meer werkzaamheden uit te laten voeren door de cliënten van het Zorgcafé. Daarbij valt te denken aan de rol van informatiepunt (folders e.d.), een boodschappenservice, postbezorging (door de ontwikkelingen rond postbezorging in Nederland kan het lunchcafé misschien fungeren als distributiepunt voor post), etc. Mogelijk kunnen de cliënten op termijn ook worden ingezet voor het onderhoud van de openbare ruimte in het dorp of taken krijgen rond de vernieuwde tennisbaan.

Van terug in de tijd naar vooruitgang

Om toeristisch succesvol te zijn, is het belangrijk om als toeristisch product 'open te staan' voor veranderende eisen en wensen van het publiek. Veenklooster is geen museumdorp dat stil staat in de tijd, maar wil vooruit. Aanpassen aan de eisen en wensen van de (potentiële) bezoeker hoort daarbij. Heeft de huidige en toekomstige toerist/recreant nog voldoende interesse in het aanbod van Veenklooster? Het is continu belangrijk om de individuele bezienswaardigheden van Veenklooster te blijven toetsen aan de vraag vanuit de markt en in te spelen op een veranderend publiek. Een actief en innovatief aanbod helpt om meer mensen te interesseren voor Veenklooster.

Van wandelen naar beleven

Het Veenkloosterbos is een unieke plek bij Veenklooster en trekt veel bezoekers, waaronder veel kinderen. Om de beleving van dit unieke landschapspark te vergroten, worden al diverse activiteiten ondernomen (rondleidingen, spoorzoeken, paddenstoelen zoeken, etc.). Het aanbod van deze activiteiten kan mogelijk worden uitgebreid en er kan meer aandacht

komen voor dit soort activiteiten (vanuit informatiepunt, internet). Een andere mogelijkheid om een bezoek voor kinderen nog interessanter te maken, is het creëren van enkele natuurlijke spelaanleidingen. Het Veenkloosterbos en eventueel de Brink (combinatie met nieuwe houten bankjes) kunnen hiervoor leuke locaties zijn. Enkele voorbeelden:

Van onbekend naar nieuwsgierig

We willen het belang van promotie hier nadrukkelijk benoemen. Voordat een bezoek aan Veenklooster plaats zal vinden, zal de toerist verleid moeten worden. Voor een belangrijk deel bereiden toeristen/recreanten zich voor middels internet. Op dit moment wordt weinig aan promotie van Veenklooster gedaan. Ook de aandacht voor Veenklooster op internet is ondermaats. Een actievere aanpak van promotie zorgt voor meer bekendheid en meer potentiële bezoekers.

Door de domeinnaam www.veenklooster.nl (of variant) te registreren, kan een specifiek op Veenklooster gerichte (toeristische) website opgezet worden. De site kan informatie verstrekken over de bezienswaardigheden en de ondernemers, maar ook de interessante verhalen over Veenklooster en haar historie kunnen een plek krijgen op deze website. De site kan dan tevens dienst doen als bron voor de informatie die met de QR-codes opgeroepen kan

worden. Het toeristisch aanbod Veenklooster wordt zo veel beter (digitaal) ontsloten. Deze site is dan ook een voedingsbron voor andere toeristische websites over de regio, zoals www.dwaande.nl en www.beleeffriesland.nl.

Er is al een gezamenlijke folder. Deze kan (indien nodig) geactualiseerd worden en vervolgens verspreid op diverse strategische plekken. Niet alleen bij de bezienswaardigheden zelf, maar ook bij de VVV-kantoren in de omgeving en bijvoorbeeld Esonstad.

Verder kan er samenwerking gezocht worden met de VVV Lauwersland. Zij kunnen de promotie van Veenklooster meenemen in hun algemene promotie van het Lauwersland.

5.3 Vertaling visie

Het nieuw inrichten van de openbare ruimte vormt de basis voor allerlei ontwikkelingen die de komende jaren in Veenklooster kunnen plaatsvinden. Tal van elementen uit bovengenoemde visie zijn vertaald in het ontwerp voor de openbare ruimte. Dit neemt niet weg dat veel in de visie benoemde onderwerpen daarmee nog niet zijn gerealiseerd. Dit ligt zoals eerder aangegeven, ook lang niet altijd op het pad van de gemeente. Wel biedt deze visie, en de uitwerking van diverse elementen daaruit in het ontwerp van de openbare ruimte, een hele mooie basis om Veenklooster met elkaar verder te ontwikkelen tot een cultuurhistorische en toeristische parel in (Noordoost) Fryslân.

6. Ontwerp openbare ruimte

Algemeen

- 1) Dorpskarakter handhaven en versterken
- 2) Cultuurhistorische waarde vormt leidraad echter niet historiserend
- 3) Rustige, eenvoudige en functionele inrichting
- 4) Sober en doelmatig
- 5) Leefbaar en toekomstgericht
- 6) Dorp en omringend landschap als eenheid beschouwen
- 7) Duurzaam
- 8) Goed beheerbaar
- 9) Eenheid in informatievoorziening

De weg door het dorp

- Binnen de komgrenzen eenduidig inrichten
- Inrichting passend bij het karakter van het dorp
- Onderscheid tussen lanen en kern

De brink

- Groene karakter versterken
- Functie als ontmoetingsplek versterken

Rommelige plek

- Visuele en functionele betekenis geven

Voormalige opvaart en zwaaiikom

- Historische structuur accentueren

Relatie dorp landschap

- Zichtrelaties handhaven en waar mogelijk versterken

Het parkeerterrein

- Inrichten als bezoekersentree/ontvangstplek
- Achterkant wordt voorkant

De Nonnewei

- Landschappelijke inpassing op subtiële wijze

De weg door het dorp

- Binnen de komgrenzen eenduidig inrichten
- Inrichting passend bij het karakter van het dorp
- Onderscheid tussen lanen en kern

Maatregelen

- Eenduidige verharding (klinkers) en profielindeling
- Bomenstructuur aanvullen
- Waar mogelijk sloten herstellen en zichtbaar maken
- Kruispunt herinrichten
- Voorrang eruit halen
- Alle drie komgrenzen eenduidig inrichten
- Fietspad opheffen (functie is vervallen)
- Slotenstructuur (deels) terugbrengen

De weg door het dorp

- Binnen de komgrenzen eenduidig inrichten
- Inrichting passend bij het karakter van het dorp
- Onderscheid tussen lanen en kern

Maatregelen

- Eenduidige verharding (klinkers) en profielindeling
- Bomenstructuur aanvullen
- Waar mogelijk sloten herstellen en zichtbaar maken
- Kruispunt herinrichten
- Voorrang eruit halen
- Alle drie komgrenzen eenduidig inrichten
- Fietspad opheffen (functie is vervallen)
- Slotenstructuur (deels) terugbrengen

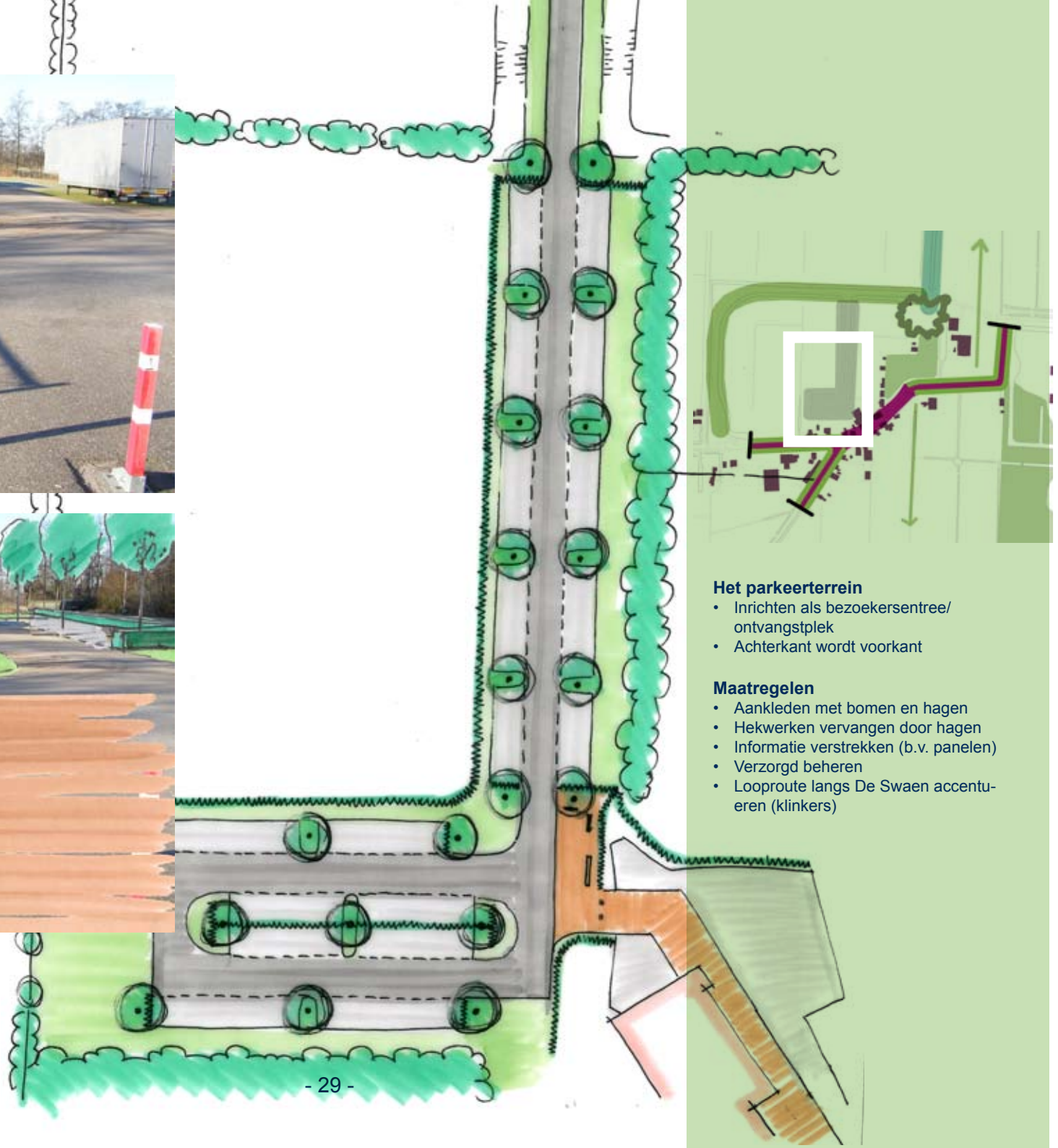

De weg door het dorp

- Binnen de komgrenzen eenduidig inrichten
- Inrichting passend bij het karakter van het dorp
- Onderscheid tussen lanen en kern

Maatregelen

- Eenduidige verharding (klinkers) en profielindeling
- Bomenstructuur aanvullen
- Waar mogelijk sloten herstellen en zichtbaar maken
- Kruispunt herinrichten
- Voorrang eruit halen
- Alle drie komgrenzen eenduidig inrichten
- Fietspad opheffen (functie is vervallen)
- Slotenstructuur (deels) terugbrengen

Het parkeerterrein

- Inrichten als bezoekersentree/ ontvangstplek
- Achterkant wordt voorkant

Maatregelen

- Aankleden met bomen en hagen
- Hekwerken vervangen door hagen
- Informatie verstrekken (b.v. panelen)
- Verzorgd beheren
- Looproutte langs De Swaen accentueren (klinkers)

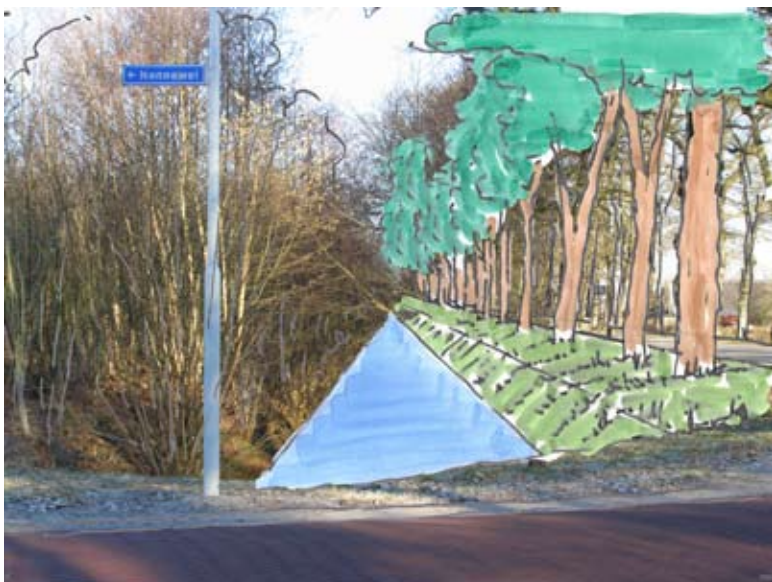

Voormalige opvaart en zwaaiikom

- Historische structuur accentueren

Maatregelen

- Beplanting tussen vaart en Munsterwei verwijderen
- Vaart opschonen
- Zwaaiikom visueel herkenbaar maken (water?)

De Nonnewei

- Landschappelijke inpassing op subtiële wijze

Maatregelen

- Elzensingelstructuur doorzetten tot in de berm

De brink

- Groene karakter versterken
- Functie als ontmoetingsplek versterken

Maatregelen

- Halfverharding op erfontsluingspad (voorkomt stukrijden v.d. grasmat)
- Enkele banken/afvalbakken plaatsen
- Eenvoudig laag hekwerk langs zuidrand

Rommelige plek

- Visuele en functionele betekenis geven

Maatregelen

- Tennisveld multifunctioneel maken
- Clubgebouw opknappen en nieuwe functie geven, anders verwijderen
- Beplanting opknappen

7. Uitvoeringsprogramma

7.1 Openbare ruimte

Vanuit de voorgaande hoofdstukken zijn tien deelprojecten geselecteerd als onderdeel van het ontwerp openbare ruimte. Voor deze tien zijn de kosten geraamd. Onderstaande tabel geeft zicht op deze kosten. Om Veenklooster toeristisch te ontwikkelen is het van belang om deze deelprojecten niet helemaal los van elkaar te benaderen. Uitvoering van het totale pakket van deze projecten zorgt voor een echte (toeristische) meerwaarde voor Veenklooster. Ook in dit geval is het geheel meer dan de som der delen. Hiernaast de kostenraming van deelprojecten in de openbare ruimte

Naast deze concrete deelprojecten zijn er in deze visie diverse overige aspecten aangehaald, die kunnen bijdragen aan een verdere ontwikkeling van toerisme in Veenklooster. Een verdere uitwerking van al deze aspecten is in deze fase nog niet aan de orde. In paragraaf 7.2 geven we een korte weergave van deze aandachtspunten, acties, deelprojecten of toekomstwensen.

Proj.nr. : 304953
Datum : 22 april 2011

Globale kostenraming inzake : Herinrichting Veenklooster

Onderdeel: **Samenvatting (prijzen incl. staatkosten; excl. BTW)**
Opdrachtgever: Gemeente Kollumerland

Grontmij Nederland

Zonnedauw 2
9202 PA Drachten
Postbus 91
9200 AB Drachten
T +31 512 33 52 33
F +31 512 51 02 00

W www.grontmij.nl

Omschrijving	Totaal
1), 2) en 3) Herinrichting Kleasterwei en Cecilialoane (van komgrens tot komgrens) incl. reconstructie kruisingsvlak en fietspad verwijderen en slotenstructuur herstellen	€ 517.000,
4) Herinrichting P-terrein en aanbrengen wandeloper langs De Swaen	€ 124.000,
5) Landschappelijke inpassing Nonnewei	€ 1.000,
6) Aanbrengen grasbetontegels De Brink	€ 24.000,
7) Opschonen voormalige opvaart en opslag verwijderen	€ 48.000,
8) Terreinmeubilair	€ 70.000,
9) Infopanelen en infoborden	€ 47.000,
10) Vervangen lichtmasten en -armaturen	€ 115.000,
Totaal incl. staatkosten; excl. BTW	€ 946.000,

Bij het opstellen van deze kostenraming is geen rekening gehouden met:

- Eventuele aanpassing van de riolering
- Werkzaamheden buiten de aangegeven werkgrenzen
- (Ver)leggen kabels en leidingen van nutsbedrijven
- Eventueel vrijkomend verontreinigde grond
- Eventueel vrijkomend verontreinigde funderingsmateriaal

7.2 Overige aanbevelingen

- Om diverse genoemde deelprojecten naar een volgende fase te kunnen brengen moet als eerste stap overleg gevoerd worden met betreffende eigenaren. Het gaat daarbij om overleg met de eigenaren van Fogelsangh State voor projecten op de Brink, in het bos en de locatie rondom de tennisbaan, de tennisvereniging m.b.t. locatie tennisbaan en de eigenaar van het landbouwmuseum over looprouting naar het landbouwmuseum.
- Aanpakken/herinrichten entree bij de tennisvelden. Wanneer deze locatie een openbaar karakter krijgt, is het ook aanbevelingswaardig om een directe loopverbinding te creëren met de opgewaardeerde parkeerplaats.
- Onderzoek naar de mogelijkheid om fietsen op de rondweg verder te ontmoedigen
- Verleggen van de route van het fietsknooppuntensysteem
- Realiseren van een fietsoplaadpunt in Veenklooster (bij horeca)
- Toegankelijk maken van het verhaal van Veenklooster d.m.v. QR codes, rondleidingen audiotours en/of andere mogelijkheden
- Versterken van het aanbod van karakteristieke kleinschalige verblijfsaccommodaties
- Uitbreiden van het zorgproject De Swean/Veenkloosterbos.
- Uitbreiden van dit project vraagt om een gezamenlijke aanpak van het dorp en de gemeente.
- Het is belangrijk om de mening van de bezoeker of toerist te kennen. Daardoor kan Veenklooster beter inspelen op de eisen en wensen vanuit de markt. Publieksonderzoek kan bijdragen aan de kennis over bezoekers van Veenklooster. Hoe ervaren zij een bezoek aan Veenklooster? Welke aandachtspunten zijn er vanuit de ogen van een toerist?
- Aandacht van de toeristische ondernemingen in Veenklooster voor veranderende eisen en wensen vanuit de markt.
- Organiseren van een structureel overleg tussen gemeente en (toeristische ondernemers uit) Veenklooster. Doel van het overleg is het bevorderen en coördineren van extra activiteiten en evenementen en het opzetten van structurele promotie en marketing. De ontwikkeling van www.veenklooster.nl kan een mooie start zijn. Ook afstemming met overige promotieorganisaties in de regio is belangrijk. Het actualiseren van de 'Veenkloosterfolder' en verbeteren van de distributie ervan is een belangrijk deelproject;
- Onderzoeken of er behoefte is aan een 'eigen' dorpsbelangen Veenklooster. Nu is dorpsbelangen gecombineerd met Kollumerzwaag. De bestaande werkgroep Veenklooster is een mooie aanzet tot een eigen dorpsbelangen;
- Onderzoeken of het uitbaggeren van de oude vaart langs de Mûntsewei geen negatieve effecten heeft voor de oude eiken;
- Onderzoeken of de mogelijkheid bestaat om de oude opvaart weer bevaarbaar te maken (vaarverbinding Veenklooster-Strobosser-trekfeart), inclusief het herstellen van de oude zwaikom bij terrein tennisbanen;
- Onderzoek naar mogelijkheden om vrachtverkeer vanuit richting Twijzel reeds eerder om te leiden
- Vanuit de bewoners bestaat de wens om (weer) vlinderbloemenmengsel in de berm van de rondweg te strooien.
- Drempel op hoek Kleasterwei/Keningswei aanpassen, is momenteel te hoog.

Hieronder volgt een samenvatting van deze acties, in tabelvorm:

Actie	Actor	Uitgevoerd?
Overleg Fogelsanghstate	Gemeente	
Overleg tennisvereniging	Gemeente	
Overleg landbouwmuseum	Gemeente	
Herinrichting terrein tennisvelden + loopverbinding parkeerplaats	Gemeente	
Onderzoek naar verbieden fietsen op rondweg	Gemeente	
Verleggen route fietsknooppuntensysteem	Gemeente	
Realisatie fietsoplaadpunt	Ondernemer	
Toegankelijk maken van 'verhaal van Veenklooster' middels QR. Combineren met nieuwe infopanelen	Gemeente, ondernemers	
Kleinschalige verblijfsaccommodatie(s)	Ondernemer(s)	
Uitbreiden zorgproject	Dorp, gemeente	
Publieksonderzoek	Gemeente	
Toeristisch aanbod Veenklooster aanpassen aan marktvraag	Ondernemers	
Structureel overleg gemeente en toeristisch veld Veenklooster (activiteiten, promotie, kwaliteit)	Gemeente, ondernemers, dorp	
Ontwikkeling www.veenklooster.nl	Dorp, gemeente	
Actualiseren folder + distributie	Dorp, gemeente	
Mogelijkheid voor eigen dorpsbelangen Veenklooster onderzoek	Dorp, gemeente	
Onderzoeken of uitbaggeren oude vaart langs Muntsewei geen negatieve gevolgen heeft voor oude eiken	Gemeente	
Haalbaarheid bevaarbaar maken oude opvaart, inclusief herstel zwaikom onderzoeken	Gemeente	
Mogelijkheden om vrachtverkeer vanuit Twijzel eerder om te leiden (niet door Veenklooster) onderzoeken	Gemeente	
Weer vlinderbloemenmengsel strooien in bermen langs rondweg	Gemeente	
Drempel hoek Kleasterwei/Keningswei verlagen	Gemeente	

Bijlage 1: Advies Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Advies Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Veenklooster

Input recreatieve visie beschermd dorpsgezicht

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Aanleiding

De gemeente Kollumerland en Grontmij zijn bezig met het opstellen van een recreatieve visie voor Veenklooster. Veenklooster is een beschermd dorpsgezicht.

Veenklooster is geen museumdorp maar een vitale landelijke kern waar mensen wonen, leven en recreëren. De doelstelling van een beschermd dorpsgezicht is niet de huidige situatie te bevriezen. Het doel is juist veranderingen zodanig in te passen dat zij recht doen aan het historische karakter van Veenklooster. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te bieden voor een ruimtelijke ontwikkeling die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruikmaakt en daarop voortbouwt. De toelichting bij het aanwijzingsbesluit van beschermd dorpsgezicht Veenklooster (februari 1998) kan daarbij als aanknopingspunt dienen.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is

door de gemeente en Grontmij gevraagd in vroeg stadium van de planvorming mee te denken. Na een gezamenlijk bezoek ter plaatse (01-02-2011) is besloten dat de RCE een aantal aandachtspunten en ideeën op papier zet, die bij het planproces meegenomen kunnen worden.

Stedenbouwkundig/landschappelijk

- Behoud en versterken van kenmerkende lanenstructuur met eikenbomen door, waar mogelijk en wenselijk, de laan aan te vullen met nieuwe eikenbomen. Dat geldt ook voor de elzensingels langs de weilanden.
- Behoud en versterken van de verrassende overgangen naar het landschap en de doorkijkjes aan de uiteinden en tussen de bebouwing naar landschap. Door deze inzichtelijk te maken op kaartbeeld en te kijken naar behoud en beheer kan dit streven bereikt worden.
- De nieuwe rondweg doorbreekt een aantal structuren, zoals de karakteristieke kavelstructuur van de weilanden met houtsingels. Niettemin is de weg zorgvuldig ingepast en vormt visueel geen grote barrière. Eventuele aankleding met beplanting zou de 'structuurverstoring' kunnen versterken. Dit pleit ervoor om de weg vrij in het landschap te laten liggen.
- De oude opvaart (trekvaart) zou weer herkenbaar kunnen worden gemaakt door het overwoekerende groen te verwijderen. De oude zwaikom zou hersteld kunnen om het verhaal van de trekvaart weer inzichtelijk te maken. Deze plek kan een educatieve, recreatieve of ecologische functie krijgen en samen met een opknapbeurt voor de tennisbaan een kwaliteitsimpuls geven aan deze 'zichtlocatie' langs de Mûntsewei/Brink/Landbouwmuseum.

Karakteristieke bebouwing

- Nieuwe functies zijn zorgvuldig ingepast en de karakteristieke panden, die veelal van hoge architectonische kwaliteit zijn, staan er goed onderhouden bij. Door individuele ingrepen komt de samenhang echter onder druk te staan. Een beeldkwaliteitplan, met daarin een kleurenplan, kan de samenhang waarborgen.
- De gemeente kan een kleurbeleid ontwikkelen dat historische kleuren/kleurenschema als basis neemt.
- Het is onduidelijk of de kleuren van het adellijke huis Fogelsanghstate van invloed zijn geweest op de architectuur van de landgoedbebouwing en de bebouwing in het dorp. Nader onderzoek zou dit kunnen uitwijzen. Mogelijk dat de uitkomst van dit onderzoek als inspiratie kan dienen voor een op te stellen kleurenplan.
- Initiatieven om het gebruik van streekeigen beplanting ('leiknot') op en voor bebouwingserven te stimuleren zou onderzocht kunnen worden.

Openbare ruimte

- De parkeerruimte achter de bebouwing aan de Klaesterwei is op dit moment niet bepaald een visitekaartje als entree het dorp. Landschappelijke aankleding en een groene inpassing, in combinatie met een doorsteek langs café de Swaen, is aan te raden.

- De asfaltwegen in het dorp zijn aan vervanging toe. Eenheid in de bestrating en een historische straatinrichting/-profiel komt ten goede aan de beleevingswaarde.
- De hiërarchie van het stratenpatroon kan als uitgangspunt dienen. De Brink en sommige landweggetjes zijn onverhard en dragen daarmee in hoge mate bij aan het landelijk karakter. Omdat de Brink ook een toegangsweg is naar aangrenzende bebouwing zal gekeken kunnen worden naar halfverharding of andere vormen zodat de Brink in aanleg informeel en landelijk blijft.
- De sobere uitstraling van de brinkruimte is mede het gevolg van een eenvoudige inrichting en een monofunctioneel gebruik, namelijk als "kijk" groen, bestaande uit een open en een beplant deel waarbij de ruimte verder, afgezien van enkele zitbanken, geen voorzieningen kent. De Brink als gemeenschappelijke ruimte betekent ook dat gemeenschappelijke functies niet ondenkbaar zijn. Handhaving van de huidige karakteristiek betekent wel dat eventuele inpassing van nieuwe functies zoals een glasbak, een trafohuisje, een bushalte etc. zeer zorgvuldig dient plaats te vinden.

- Straatmeubilair is zeer bepalend voor de beleving van het gebied. Wanneer gekozen wordt voor terughoudendheid bij lantaarnpalen, banken, bushokjes en dergelijke komen de ruimtelijke kwaliteiten van de historische omgeving optimaal tot zijn recht. Een onopvallend, modern ontwerp past daarom het best bij het karakter.
- Langs veel bermen rond de Brink en langs de lanen staat groen 'opschot', hierdoor 'verwatert' de historische structuur en beleving van het gebied. Door een groenbeheerplan op te stellen kan dit worden aangepakt en worden voorkomen.
- Initiatieven om het gebruik van streekeigen beplanting ('leiknot') op en voor bebouwingsserven te stimuleren zou onderzocht kunnen worden.

Archeologie

- Bij grondverzet ter hoogte van de Brink (locatie oude state?) en de oude zwaikom van de trekvaart zal rekening gehouden moeten worden met de archeologie.
- De geschiedenis van Veenklooster als kloosterneerzetting zou meer tot uiting kunnen komen door de archeologische betekenis van het gebied meer te onderkennen en verder uit te dragen.

Cultuurtoerisme

- Kleinschalige recreatie en toerisme, gericht op natuur en cultuur, past het best bij het kleinschalige karakter van Veenklooster. Veenklooster heeft al veel voorzieningen/musea die aansluiten bij dit uitgangspunt.
- Het indrukwekkende verhaal van Veenklooster is veelzijdig, van kloostercomplex tot state, en van agrarische kern tot recreatief brinkdorp in de Friese Wouden. Het is van belang goed te kijken hoe Veenklooster zich wil profileren, waarin al deze elementen verenigd worden.
- De ligging het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden biedt kansen om Veenklooster ook als informatiepunt voor het Nationaal landschap te benutten (bijvoorbeeld met een informatiecentrum?).
- Mogelijk dat aansluiting bij provinciale initiatieven ook kansen biedt, zo is er een Tsjerkepaed, maar ook een route bijvoorbeeld langs kloosters via Groningen naar Duitsland.
- Op internet is weinig informatie te vinden over Veenklooster. Door het verhaal van Veenklooster meer uit te dragen via een aparte website wordt het dorp meer toegankelijk voor bezoekers.
- Een groeiende markt in het cultuurtoerisme zijn streekeigen producten. Ook voor Veenklooster kan gekeken worden naar initiatieven die hierop inspelen.

Peter Timmer, Annemieke Vos, Lammert Prins
 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
 Amersfoort, 07-03-2011

Bijlage 2: Verslag dorpsbijeenkomst 24 maart

Verslag dorpsbijeenkomst 24 maart

Verslag bijeenkomst Gemeente Kollumerland c.a.

Bijeenkomst: Visie Veenklooster

Datum: 24 maart 2011 Opstel- D. Klees
19:30 – 21:30 ler:

Afschrift Datum: 29 maart 2011
naar:

Aanwezig:

Circa 18-20 inwoners Vanuit de projectgroep
van Veenklooster, onder
andere van de werkgroep Dhr. A. Roorda (openbare werken)
en het platform. Mevr. D. Klees (ruimtelijke orde-
ning)

In ieder geval aanwezig: Dhr. J. Bosma (Grontmij)
Dhr. Sytse van der Molen. Mevr. J. Rotstein (Grontmij)

Mevr. Van der Molen

Mevr. B. Couperus

Dhr. d'Ansembourg

F. de Poel

Dhr. M. Boersma

Dhr. J. Kazimier

Mevr. H. Kazimier

Dhr. Roorda

Opzet avond:

- ontvangst / inleiding door mevr. D. Klees
- presentatie (concept) visie door dhr. J. Bosma
- presentatie ontwerpen openbare ruimte door mevr. J. Rotstein
- discussie

Bij deze een kort verslag van de opmerkingen vanuit het dorp. De koppen uit de visie staan aangegeven, gevolgd door de opmerkingen.

Van achterkant naar Entree

Men ziet erg graag dat er wat aan de parkeerplaats wordt gedaan! De beschrijving van de visie spreekt ze erg aan (informereren, ontvangen).

Het blijft lastig mensen te verleiden om te doen wat je wilt. Wat als mensen vanuit het westen komen? Dan parkeren ze daar vlak bij het bos, en niet op de 'nieuwe entree' bij de parkeerplaats.

Dhr. d'Ansembourg geeft aan dat zij zeker bereid zijn om mee te werken aan de ontwikkeling / verbetering van het stukje bij de tennisbaan (binnen het redelijke). Het dorp geeft verder aan dat het wel van belang is geen nieuwe hang-/deal plek te creëren..

Van standaard inrichting naar historisch besef

Algemeen positieve reactie

Van gescheiden naar samen

Men is van mening dat het stukje fietspad toch behoorlijk bijdraagt aan de veiligheid.

Dat daar vermoedelijk een sloot heeft gezeten wordt bevestigd.

Is het een goed idee om het zware vrachtverkeer vanuit de Ceciliaoane al eerder om te leiden? Zodat Veenklooster niet van die zijde benaderd wordt? Dhr. A. Roorda heeft hier al wat navraag naar gedaan, dit wordt waarschijnlijk lastig. Maar wordt nog verder bekeken.

Van losse elementen naar routing

Algemeen positieve reactie

Van onbekende anekdotes naar het verhaal van Veenklooster

Algemeen positieve reactie

Van diversiteit naar uniformiteit

Algemeen positieve reactie

Van eventjes naar wat langer

Algemeen positieve reactie

Van rustig naar gezellig

Algemeen positieve reactie

Van dagbesteding naar meedoen

In de visie worden veel leuke ideeën genoemd. Echter, het is hier erg van belang dat het dorp erbij betrokken is! Momenteel neemt dhr. d'Ansembourg voornamelijk het initiatief voor leuke vormen van dagbesteding binnen Veenklooster.

Van terug in de tijd naar vooruitgang

Voor de opmerking “op plaatsen waar men heel graag veel mensen wil trekken, lukt het vaak ook niet helemaal” zorgt voor realiteitszin dat een Orfelte hoogstwaarschijnlijk niet zal gebeuren. Verder positief.

Van spelen in het bos naar spelen met het bos

Dhr. d'Ansembourg geeft aan dat het bos geen speeltuin gaat worden. Er kan echter wel gepraat worden over minimale ideeën. Momenteel wordt er voorzien in kleinschalige activiteiten voor kinderen, zoals spoorzoeken.

Van onbekend naar nieuwsgierig

Instemmingdateriniedergeval een www.veenklooster.nl moet komen, en dat er belang is bij een gemeenschappelijke portal. Er lijkt wel een onderscheid te zijn tussen inwoners die graag meer bekendheid van Veenklooster willen, en mensen die voornamelijk rustig en mooi (net onderhouden) willen wonen.

Opmerkingen over de ontwerpen

De begroeiing aan de Mûntsewei heeft men bewust laten dichtgroeien, om de nieuwe eiken te beschermen. Het uitdiepen van de voormalige opvaart naar de Trekvaart zal dus hoogstwaarschijnlijk gevolgen hebben voor deze eiken. Het Wetterskip Fryslân is eigenaar van de vaart.

Het idee wordt geopperd om wat met de (buiten-) bocht van de rondweg te doen, te denken aan een uitkijktoren of eventueel een terras, begeleid vanuit de Swaen. Men was ook wel tevreden over die bult die daar gezeten heeft, maar vanwege onderhoud is weggehaald.

Men zou graag een vlinderbloemenmengsel in de bermen van de rondweg hebben. Deze is al gezaaid, maar op een of andere manier niet opgekomen.

Men is vreest voor de continuïteit van de visie, vanwege de politiek. Immers, elke vier jaar komt er een nieuw college.

Men wil graag snel resultaat zien. Aan de andere kant willen ze niet lang onbereikbaar zijn (vergelijk Oudwoude). Dhr. A. Roorda geeft aan dat de nieuwe bestrating voor dit jaar op de planning staat.

De drempel in de Keningswei is te grof.

Wenselijk dat men door het dorp fietst over de Kleasterwei, in plaats van over de rondweg. Daarom hoeft het verlengen van het fietspad van de Keningswei naar de Mûntsewei wat betreft de meeste bewoners ook niet. Daarmee wordt fietsen over de rondweg alleen maar gestimuleerd. (T. Reitsma (openbare werken) is al bezig met onderzoeken of het mogelijk is de knooppunten een beetje te verleggen naar de t-splitsing in

de Keningswei, zodat men eerder door het dorp fietst, dan over de Brink.

Over het algemeen is iedereen erg tevreden met de visie en de ideeën voor het ontwerp. Al moet men zich wel realiseren dat niet alles, en al helemaal niet tegelijk, haalbaar is.

Afspraken

De inwoners van Veenklooster kunnen reacties mailen naar dhr. Bosma. Verder alleen aangegeven dat ze nader geïnformeerd worden over hoe we verder gaan, nu niets toegezegd.

Nagezonden reactie

Dhr. d' Ansembourg heeft nog een nagezonden reactie gegeven op de bijeenkomst. Een samenvatting:

- Het is van belang dat het hele dorp zich inzet voor het project 'De Swaen';
  - Het Veenkloosterbos is in de eerste plaats een cultuur-historische verworvenheid van uitzonderlijk niveau. Ontwikkelingen in de richting van een kinderspeeltuin lijken daarmee in tegenstelling;
  - Het uitgraven en verbreden van de oude vaart langs de Mûntsewei zou wel eens een negatief effect kunnen hebben op de prachtige oeroude eiken langs die laan en kan derhalve beter achterwege blijven;
  - Voor de tennisbaan lijkt het verstandig om een gesprek te organiseren met het bestuur (huurder), ons (eigenaren), gemeente en belanghebbenden in verdere sportieve ontwikkeling van deze locatie;
  - De gepresenteerde bestrating voor het gedeelte van de Kleasterwei (naar Fogelsangh State) maakt de weg nog smaller en autoverkeer nog hinderlijker voor voetgangers. Een route over het terrein van het Landbouwmuseum stoot waarschijnlijk op verzet; het parkeren in de (zeer brede) berm van de Keningswei zal dan toch nog een mogelijkheid moeten blijven;
- Het naar buiten brengen van het verhaal en alle PR activiteiten kunnen beter gebundeld worden in bestaande organisaties; wij (en anderen) doen dat al enige tijd via "Markant Friesland".
  - Informatie- panelen, bewegwijzering en straat meubilair vraagt wel om een zekere uniformiteit, maar niet ten koste van het eigen karakter van elk onderdeel. Hierover willen wij met de andere economische actoren van het dorp graag zeer gedetailleerd met jullie en de gemeente nader overleg.
  - Van overnachten op Fogelsangh State komt voorlopig niets

Verantwoording

Titel : In de geest van Lucas Pieters Roodbaard
Subtitel : Visie en ontwerp openbare ruimte Veenklooster
Projectnummer : 304953
Datum : 08 juni 2011

Auteur(s) : Corrie de Groot
Jentina Rotstein
Jos Bosma

E-mail adres : jos.bosma@grontmij.nl

Gecontroleerd door : Jos Bosma

Goedgekeurd door : Frank Gort

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Zonnedauw 2
9202 PA Drachten
Postbus 91
9200 AB Drachten
T +31 512 33 52 33
F +31 512 51 02 00
www.grontmij.nl